

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1.—DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ST.:
35—29 — POST. ČEK. RAČUN ST.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 27. AVGUSTA 1938.

STEV. 34.

Čas je, da dvignemo glave

Nič ni, kdor se iztrga iz celote in hoče biti svet sam zase. Prazni so zato pokreti, ki gredo teoretično ali praktično preko tiste skupnosti, katere del zajeti hočejo, ker so se ji po miselnosti že davno odtujili. Po neki notranji nujni sili rastejo, če rastejo, v pogibel zajetega dela in v sovražnika skupnosti. Nekega usodnega dne mora nujno priti do preloma med skupnostjo, ki je nosilec harmoničnega življenja in med skupino, ki skupnost razdira.

Mi Slovenci imamo na žalost dovolj takih temnih zgledov v svoji preteklosti, pa nam jih prav nič ne manjka tudi v živi sedanjosti, da lahko presodimo njihov zločestni vpliv na razvoj naroda in njegovih stanov. Kakor coklja so, ki zavirajo njegovo zdravo rast.

Kje že bi bil danes kulturno naš narod, če bi se za njegovo kulturo ne bi bilo treba boriti s tujci in z janičarji! Proti njej se je zavzel nekaj malomeščanski liberalizem slovenskih prodancev, da bi s tujcem vzajemno narod držal k tlom. — Proti politični, proti gospodarski, proti kulturni usmeritvi naroda je sam v imenu narodnosti valil napad za napadom.

Ni še bil obračun s to skupino dokončno izvršen, že so začeli uvažati gotovi osrečevalci, narod onesrečujoč, s severa drugo blago židovskega mednarodnega izvora. Mednarodni marksizem se je ob prevzemanju dediščine propadajočega liberalizma s strastjo oprijel njegovih velikih pogrškov.

Mislil in delal je in še dela tako, da je v lastni slovenski domovini za narod samo ena rešitev: zavreči vsa svoja pota in hoditi za tujcem. Vse, kar je slovenska mati smatrala kedaj svoje ljubezni vredno, je marksizem med nami opljuval. Zato narodu ni prinesel ne kulture, ne izobrazbe, ne kruha, ne svobode. Ob koroškem plebscitu ga je gnal v naročje tujih sil z vso vehemenco svoje brezbožne propagande, doma v osvobojeni domovini se je izrekel za znano unitaristično jugoslovensko protislovensko miselnost, še predno ga je kdo zato vprašal. V časih najhujših preganjanj naših narodnih voditeljev je hodil v objemu z našimi narodnimi zatiralci, jim ploskal in jim dajal svojo oporo.

Prvi in drugi pa so zato še danes vedno tam kjer naroda ni. Okrog teh dveh tujih miselnosti se zbirajo interesi tistih, ki so proti interesom naroda in proti vsakemu pokretu, ki dela za njegovo rast. Tu nas nič ne moti v presoji, če je kdo že od vsega početka hodil taka pota ali pa je šel po Dr. Krekovi smrti nanja zašel. Barve modro - rdeče - belih in njihovih prijateljev so zbrane dobesedno proti naši belomodrordeči barvi. Niso oni z narodom, narod z njimi ni!

Ta duh internacionalizma in uvoženih teorij je zato tudi kriv, da še danes po dvajsetih letih svobodne države manjka našemu človeku hrbenica, samozavest. Kamor je ta prodril, je domačo odporno silo strl. Na vse strani škilijo: v Francijo, Španijo, Rusijo, Nemčijo in tam iščejo vzorov, domače so zavrgli. Kako naj ob tem raste močen, odporen rod in narod, ki verje sam vase. Kako naj raste narodno zaveden stan delavcev, če ga krmijo s samo tujerodno publico!

Niso za to upravičeni naši pokreti, da bi si ob mnogih žalostnih dejstvih, ki so z narodnostnega stališča obsodbe vredni, umili roke. Vedno so govorili in pisarili samo o nekih internacionalah. Vedno so se zanašali na tujo moč. Ni čuda, če je zato tudi delavski stan v preteklih desetletjih rastel samo v nekem velikem spoštovanju pred vsem, kar je tujega, kar ni domačega.

Opazovali smo tako po naših podjetjih, kako je za mnoge naše ljudi med ljudmi z istim položajem vedno več pomenil oni, ki ni nosil slovenskega imena. Tega so imenovali gospoda, našega so nahnili kot sebi podrejenega. Našemu niso privoščili trdo zasluženih naslovov mojstra,

Naš izviren, radikalen pokret.

Naš organizacijski vzor je organsko zgrajena stanovska družba, ki raste iz svobodnih stanov na katoliških osnovah. To je cilj bodočnosti, za katerega gremo v boj z prepričanjem, da bomo zmagali. Mi smo tako na delu za nekaj, česar danes ni ne v eni ne v drugi obliki. Naš program zato ni kakšno popravljanje preteklosti, in kompromis z njenimi zmotami in zablodami! Smele zato trdimo, da je naš pokret v svojih osnovah po svoji izvornosti hotenja in po smotru udejstvovanja daleko bolj radikalen od vseh nasprotnih strokovnih gibanj v Sloveniji, s katerimi smo trenutno v boju.

Ko gazijo drugi po starih kolesnicah.

Vsi nasprotniki grade namreč in zidajo, pa če so še tako radikalno rdeči, na tisti miselnosti, ki je vzrok sedanji nesrečni družbi. Vsem gre le za prevoz dobrin iz ene v drugo shrambo in za zameno vodilnih funkcij nad množicami, na račun katerih se ta prevoz in prevalitev vrši. Vrhovi vseh pokretov so osebno zainteresirani na zmagi svojih programov.

Vstaja iz duhovne revolucije.

Mi smo edini duhovni revolucionarji, ki prelamljamo 100% s staro miselnostjo, pa tudi s starimi metodami. Mi v svojem programu bodočnosti nima-

Nosilci stanovske družbe

mo samih sebe na sredini dogajanj, ampak smo le borci za skupnost. Mi doprinašamo žrtve za njeno lepšo bodočnost. Kakor vojak na bojnem polju se za pravično stvar borimo. Kadar je zmaga dobojevana, gre vojak domov, strašno pezo njegovega bojevanja pa uživajo vsi.

Iz idealizma.

Za miselnost takega pokreta je zato treba tistega posebnega duševnega razpoloženja, ki ga moremo približno označiti le z besedo idealizem. To je tisto čudovito razpoloženje človeške duše, ko človek v njem nič ne gleda nase in na svoje koristi, ampak mu je neko nadosebno dobro toliko vredno, da hoče zaradi tega samega delati iz notranje sile in ne iz katerih zunanjih nagibov in časovnih stremljenj!

Mi vemo: v svobodni stanovski družbi nikoli ne bomo mogli biti diktatorji. Ne bomo mogli z demagogijo laškati masam; ne bomo mogli hujskati razreda proti razredu. Tam bodo odločale skupne koristi družbe, tam bodo demagogiji močno izpodrezane korenine, tam bo treba graditi ne pa razdirati.

Delamo, ne zase, za stan.

Kot bojna organizacija za novo družbo bomo z njeno zmago tudi doslužili. Mi se predobro zavedamo, da bodo stanovi zgrajeni drugače, kakor so sada-

nje strokovne organizacije, pa naj so katerekoli smeri. Sebe smatramo zato le za prehodno obliko branitelja katoliškega javnega življenja, mi smo močje dovolj, da bomo ključne izročili stanu, dediču, kadar tudi z našo pomočjo doraste v pravno organizirano obliko.

Se borimo za svobodo.

Tistim, ki so nas zato psovali, kakor, da imamo s pokretom združene kakršnekoli diktatorske skomine, bodi zato povedano, da naj to gnojnico zlijejo le nase. Naši vzori jih izključujejo, njihovi, ki so zgrajeni na laži in na zmoti, pa jih dobesedno kotijo, kakor se koti in množi golazen. Hlinite kakor hočete, demokracijo, eno velja, da ste brez osebnostnih vzorov. Kjer pa teh ni, tam so tla godna za vse, samo za kakšno resnično demokracijo ne.

Z orožjem, ki ga vsiljuje nasprotnik

Mi lomimo staro miselnost, mi gradimo novo družbo. Po katoliškem idealizmu zrevolucionirani podiramo barikade razredov in terorja, pripravljamo svobodo. Pri tem pa ne pozabljamo, da smo na vseh straneh v boju s teroristi in naj nam nikar nikdo ne zameri, če v borbi za svobodo stanov ne bomo rabili lesenih pušk in papirnatih vojakov.

Metode nasprotnikov so v boju za nas odločilne.

50 let krščanskih strok. organizacij

Naši nasprotniki bi vedno radi zbudili vtis, da so se krščanski krogi spomnili na potrebe delavskega stanu šele takrat, ko je delavstvo itak že bilo organizirano v marksističnih organizacijah. Posebno marksisti skušajo prikazati vzpostavitev krščanskih strokovnih organizacij kot nekakšno stavkolomstvo, ki je za delavstvo

škodljivo in samo v korist delodajalcev. Zaradi tega moramo mi naš boj voditi na dve fronti: priboriti hočemo delavcu to kar mu gre, obenem mu pa moramo dokazati, da je marksizem dejansko njegov največji sovražnik.

Razrednobojne strokovne organizacije obstojajo približno od leta 1892. Krščan-

ske socialni pokret se je pa uveljavljal že mnogo prej. Že razni družboslovci 18. stoletja so bili prepričani, da pravična ureditev države sploh ni mogoča drugače, kakor na etičnih načelih krščanstva. Očetje jezuiti so že v 16. in 17. stoletju osnovali krščanske socialne vzdržave v Južni Ameriki. Popolnoma zmotno je in tudi zgodovinska resnica, da je socializem kot sestav načel, ki naj vodijo človeško družbo v ednosajih med delom in kapitalom, šele izum Juda Marksa. Marksizem je nekatera osnovna načela krščanskega nazora o državi in družbi celo povzel iz krščanske filozofije, ali jih spatil in postavil na brezbožno podlago.

Prvi krščanski sindikati so zrasli v Belgiji in na francoskih tleh, kjer so tkalci osnovali svoje krščanske strokovne organizacije. Letos poteče 50 let od kar so v Belgiji po prizadevanju krščanskih mož začeli organizirati krščanski strokovni pokret. Krščansko socialno gibanje ima torej danes za seboj pol stoletja in se je kljub vsem oviram razvilo na dostojno višino.

Francoska zveza krščanskih delavcev šteje pol milijona članov in tudi v Belgiji se krščansko-socialni pokret med delavstvom, zlasti med mladino, vedno bolj širi.

Tudi naši domovini je krščanski strokovni pokret star, saj se je že Janez Ev. Krek v devetdesetih letih minulega stoletja postavil na stran slovenskega delavca in mu podal smernice boja za njegove stanovske pravice. Na žalost je uspelo marksistični miselnosti krščanski strokovni pokret zastrupiti in omamiti, toda k sreči le delno. Omenjena duhovna kriza je imela za posledico, da se je krščanski strokovni pokret s svežimi silami prepodril in je nosilec tega preporoda ravno naša mlada Zveza združenih delavcev, ki pošilja borcev za krščanske pravice delavstva v Belgijo k proslavi petdesetletnice obstoja njegovega pokreta svoje pozdrave in želje za uspešno delovanje v smeri skupnih ciljev.

Poziv slovenskim delavcem!

Pritožbe o krivicah in zapostavljanju, ki ga trpi slovenski delavec pod tujerodnimi gospodi se množe.

Mi pa pravimo: Mera je polna! Nič več nočemo biti hlapci!

Pozivamo zato vse zavedne slovenske delavce, zlasti pa člane ZZD, da se z nami združijo za obrambo naše narodne rasti in našega ponosa.

obratovodje, tuje so brez vsakega vzroka obkladali z inženirji, obratovodji, šefi itd.

Gospodje, ki so vodili strokovne pokrete so pozabili, da so v narodu najpreje Slovenci. Daleč, neizmerno daleč so bili od pravega slovenstva. Zato je slovenski delavec na lastni zemlji užival in še uživa mačehovske pravice, tujec pa se po naših podjetjih šopiri kot vsemogočni gospod in izživa našo narodno zavednost. Neverjetno drzen je še danes, večinoma kakor valpet med rajo. Večinoma po naše govoriti ne zna, po naše zna k večjemu psovati.

To je plod tistega internacionalizma, ki gre mimo življenja lastnega naroda.

Proti taki vzgoji in miselnosti vstajamo zato mi in zahtevamo zase, za svoj narod, za svoj delavski stan dolžno pravico. Naš delavec naj bo s ponosom slovenski in zato tudi katoliški, da bo stoodstotno za-

vrtel te razmere. Mi hočemo zrasti v svoboden, spoštovan stan, da bo svoboden tudi narod in spoštovan vsak njegov član.

Tujec na naši zemlji je lahko gost, nikoli pa ne sme biti valpet.

Kdor žali katerega koli naših najmanj pomembnih delavcev zato, ker je Slovenec, žali cel stan, žali cel narod. Kdorkoli je žaljen, ponižan v tem svojstvu, ima zato pravico, da radi njega narod brani svojo in njegovo čast.

Mi obračunavamo s tistim meglenim internacionalizmom, ki gre preko lastnega naroda, in gradi zato zanj sama ponižanja. Mi vstajamo v imenu časti stanu slovenskih delavcev in pozivamo vse naše članstvo, da se nikjer nikomur sramotiti ne pusti radi svoje narodnosti.

Čas je, da dvignemo glave!

Suženstvu neizprosen boj!

Državnik in narod k Bogu nazaj!

Države preteklih stoletij in sedanjo so za vrgele Boga in njegovo pravico. Vso svojo družbeno organiziranost so več ali manj gradile dejansko na brezbožni temelj. Iz teh temeljev so vstala strahotna nepremostljiva nasprotstva, ki ves svet tirajo v veliko borbo in krvave revolucije.

Opomini Cerkve so bili zastonj. Državniki, jih niso hoteli slišati, mase so ji hrbet obrnile. Mnogi, ki bi bili zelo radi še katoličani tudi pri nas, so šli in gredo s posmehom mimo nje. Zasluplost časa je tudi njim vzela vid, da ne vidijo prav in delajo napak.

Ti poslednji hvalijo danes, kar je obsojdo vredno in obsojajo, kar je vredno hvale. Znano je, kako so pri nas vsi naši nasprotniki, neizvzemši »Delavsko Pravico«, polni graje za špansko nacionalno vladu in generala Franca.

»Oservatore Romano«, glasilo Vatikana pa kot oficijelno glasilo Cerkve Franca hvali in poudarja, da španija gradi nov socialni red po katoliških načelih. Kako tudi ne. Nedavno je obnovitelj narodne katoliške španije izdal novo »Uredbo o delu«. Oglejmo si nekatere točke tega reda. Pristen katoliški duh veje iz njih.

O delu pravi, da je bistveno osebno in človeško. Zato se mezda ne sme odmerjati samo po materialnih vidikih in se delo ne sme dajati v najem na tak način, ki ni v skladu z dostojanstvom človeške osebnosti.

Nedeljski počitek »bo država napravila obvezen kot sveti pogoj za izvrševanje dela.« Enako se bodo posvečevali tudi prazniki, ki so v španski tradiciji.

O delavski plači določa, da »bo morala najmanj dosežati svoto, ki bo zadostovala delavcu in njegovi dru-

žini za moralno in stanu primerno življenje.«

Zasebno lastnino bo država priznala »kot naravno sredstvo za izpolnjevanje individualnih, družinskih in socialnih dolžnosti.« Zato pa bo »porejena najvišji koristi naroda, ki ga predstavlja država.«

Družino priznava za »prvotno naravno celico in temelj družbe«.

Za temi načelnimi odločitvami sledi praktične izpeljave. Določa se delovni čas, omejuje delo žen in otrok, dalje se urejajo plačane delavske počitnice, družinske podpore in izobrazba kvalificiranega delavstva.

Trajno se je obrnil proč od tistega duha, ki tako značilno zastruplja z brezboštvom moderno družbo. Vrnil se je kot državnik nazaj k Bogu in k Cerkvi. Z njim se vrača narod Španiji. Vstal je zato proti liberalnemu kapitalizmu in proti brezduhovnemu marksizmu; vstal je proti zablodam in gradi novo zares katoliško državo, gradi svojo pravo srečo.

Iz stanovskih gibanj

Na naš brzojavni pozdrav Kmečkega tabora na Brezjah nam je Kmečka zveza poslala sledečo zahvalo:

P. n.

Zveza združenih delavcev
v Ljubljani.

Za brzojavni pozdrav, ki ste ga poslali našemu taboru na Brezje, se Vam v imenu tisočev kmetov, ki so ga z odobravanjem sprejeli, pristrčno zahvaljujemo.

Trdno smo prepričani, da bomo v skupnem delu in po načelih, ki so nam enaka, mogli uresničiti program, pomagati stanu, ki ga zastopa kmečka zveza in Vaša organizacija.

S kmečkim pozdravom!

Glavni odbor kmečke zveze
v Ljubljani.

Dr. Voršič
tajnik.

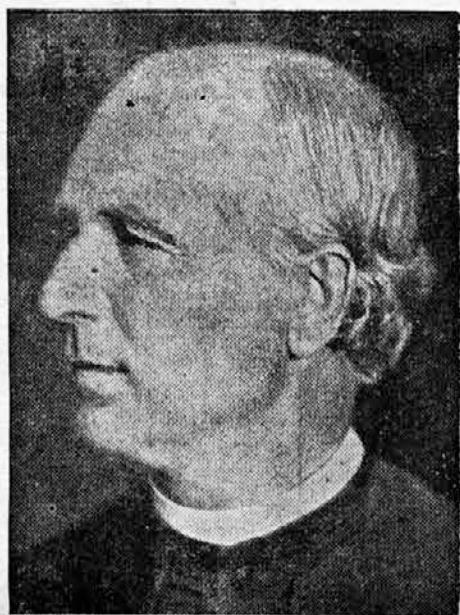
J. Brodar
načelnik.

Oče Slovakov je umrl

Kakor smo že poročali je umrl v Ružemberku na Slovaškem tamkajšnji župnik msgr. Andrej Hlinka. Prelat Hlinka se je rodil l. 1864 kot sin revnega slovaškega kočarja in splavarja. Zaradi njegove izredne nadarjenosti so ga poslali v šole in je bil l. 1889 posvečen v mašnika. Kot duhovnik je služboval po raznih krajih Slovaške, l. 1905 pa je postal župnik v Ružemberku.

Slovaški narod je tedaj še ječal pod Madžarskim jarmom in je Hlinka postal prvi njegov buditelj. Vse njegovo delovanje in žrtve izpričajo gorečo ljubezen do svojega naroda, ki ga je vzgajal v smeri samostojne narodne kulture in mu tudi postavil lasten narodni program. S tem je postal poleg buditelja tudi njegov voditelj; Kot politik je vodil nepomirljiv boj za osvoboditev svojega naroda, radi česar je moral za tri leta v ječo. Vendar mu je njegova brezmejna ljubezen do naroda pomagala, da je z lahkoto prenesel trpljenje svojega mučeništva. Bolelo ga je le, da mu je njegov lastni škof prepovedal maševati. Hlinka se je zaradi tega pritožil v Rim in mu je sv. oče priznal duhovniško čast, ker je bil njegov škof postopal proti njemu na ukaz madžarskih oblasti. V ječi v Segedinu je Hlinka kot prvi prevedel sv. pismo v slovanščino in s tem dokazal, da je bil tudi kot jetnik vedno v duhu na strani svojega naroda in sta za to pred svetovno vojno videla ves češki in slovaški narod v njem svojega narodnega mučenika. V Madžarskih ječah si je nakopal težko želodčno bolezen, na kateri je trpel do svoje smrti, ali nikoli ni pokazal svojega trpljenja.

Po osvoboditvi je oče Hlinka na mirovni konferenci v Parizu zastopal pravice svojega naroda in zahteval, da se Slovačkom v novi državi prizna vse pra-

vice posebne narodnosti. Do l. 1920 je podpiral Čehoslovaško vladu, nakar je prešel v opozicijo, ker Čehi niso imeli razumevanje za pravice njegovega naroda.

Pok. prelat Hlinka si je pridobil velike zasluge tudi v boju proti breznarodnemu boljševizmu in stalno opozarjal merodajne činitelje na to nevarno zlo, ki skuša zastrupljati bratski češki in slovaški narod; zlasti je vedno svaril pred posledicami Češko-Sovjetskega pakta.

Glavna in neminljiva zasluga pa gre o. Hlinki, da je prebudil zavest svojega naroda in s tem onemogočil nakano Madžarov po ugonobitvi Slovačkov. Prelat Hlinka lega v grob, ko je njegovo delo še nedokončano, toda Slovaški narod bo gotovo našel pot do cilja, ki ga mu je pokazal s svojim mučeništvom njegov oče in buditelj.

Delavski tabor ZZD

Velenjsko okrožje Zveze združenih delavcev je sklicalo za v nedeljo dne 21. avgusta delavski tabor na Gradu pri Slovenjgradcu. Lepo ovenčani mladi, napisi in pokanje topičev je pozdravljalo delavce iz Celja, Zabukovce, Polzele, iz Šoštanja, Velenja in Mislinja, ki so prihajali na prijazen hriboček Grad poleg Starega trga.

Ob desetih je bila v cerkvi služba božja, ki jo je daroval domači g. kaplan. Po sv. maši se je zbralo lepo število delavcev okrog okrašenega govorniškega odra. Shod je vodil predsednik okrožja tov. Zaje Vekoslav. Prvi je govoril zastopnik centrale tov. Langus Jože, ki je v lepo zasnovanem govoru in njemu prirojeno zgovornostjo povdarjal pomen delavske Strojne organizacije, cilje in namene ZZD. Krepko je podčrtaval dejstvo, da je delavstvo del naroda in da je zato delavska borba, borba celega naroda. Zato je vsako razredno stališče zgrešeno in v veliko škodo delavstva in celega naroda. Za njim je govoril tov. g. Teuschub Ivan, ravnatelj meščanske

šole, ob 20 letnici Jugoslavije. Banski svetnik g. Tovšak Ivan je poudarjal potrebno slogu v strokovnem delu, ker le v slogu je mogoče dosegati uspehe. Tov. Kavčič Cvetko iz Velenja je govoril o starostnem zavarovanju, minimalnih mezdah. Govorili so še Uranjek iz Zabukovce, Klančnik iz Plešivca, Kolar iz Mislinje in Slatnikova iz Celja.

Delavski tabor je pokazal veliko moralno in številčno moč ZZD v tem okraju. Poseben povdarek pa je dalo taboru dejstvo, da je ZZD edina slovenska delavska strokovna organizacija, ki je vključena v slovensko skupnost in je edina delavska organizacija, ki sodeluje z vsemi ostalimi organizacijami roko v roki in zato dosega tako lepe uspehe. Ta delavski tabor, je bila dostojna manifestacija slovenskega delavstva, njegove pravične borbe in povezanosti delavskega stanu z drugimi stanov. Kakor mogočni kmečki tabor na Brezjah, tako je tudi delavski tabor na Gradu pri Slovenjgradcu postal mejnik v strokovnem gibanju in močen korak v stanovsko družbo.

Industrija in nesreče

Iz statistike našega socialnega zavarovanja je razvidno, da je bilo v letu 1937 smrtnih slučajev vsled nesreče:

na 10.000 delavcev	
v poljedelstvu	32.0
rudarstvu	26.0
industriji kamenja	10.4
kovinski industriji	4.4
tekstilni industriji	1.7
usnjarski industriji	3.5
gradbi železnic in vodovodov	11.4

stavbinstvu	9.8
trgovini	2.4

Če gornje podatke natančneje pogledamo, moramo priti do zaključka, da je nepravilno naziranje, po katerem bi naj bili stroji edini vzrok nesreč pri delu, ker se vendar v poljedelstvu uporablja stroje v najmanjši meri, a je število smrtnih nesreč največje. Omenjeni podatki pa tudi jasno povedo, da je našemu poljedeljskemu delavstvu soc. zavarovanje nujno potrebno.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(38) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Tu je ostal od poletja 1912. do avgusta 1914. vedno v pripravljenosti, da lahko vsak hip vkoraka na čelu revolucionarjev v Petrograd.

Iz Krakova je vodil boljševiški frakcijo, tu je snoval govore boljševiškim poslancem, pisal članke za boljševiški tisk, sprejemal delegate raznih organizacij in odtoč poskušal izpodkopati temelj carske države. »Naša ura gotovo pride«, je poln veselega optimizma pisal sredi marca 1913., ko je boljševiški list v kratkem času dosegel število 30.000 naročnikov. Pridno je zbiral denar za tiskovni sklad, vsak dan pisal protidržavne članke, proti kapitalizmu in Cerkvi.

Naenkrat, kot blisk z jasnega neba — nepreviden preobrat. Vojnih napovedi je kar mrgolelo. V svetu splošna brezglavost. Ali ne bi zdaj revolucija lahko zmagovala? Nasprotno. V Rusiji je velikanstvo navdušenje za domovino, ki je bila ogrožena. Boljševiki so se morali potuhiniti, sodrugi iz dume so odjadrali v Sibirijo. Uljanov je malo pred izbruhom vojne zapisal: »Vojska med Avstrijo in Rusijo bi bila za revolucijo ugodna,« po splošni mobilizaciji pa se je prestrašil. Ako Rusija zmaga, potem je njegova živ-

ljenjska naloga pri kraju. In takšna zmaga je v danem položaju komaj dvomljiva.

Lenin je seveda želel svoji domovini poraz, ne morda iz ljubezni do Avstrije in Nemčije, pač pa iz gole oblastilnosti. Na zrušenem carskem prestolu si bo kmalu postavil svojega.

Avgusta 1914. so Uljanova zaprli kot špijona. Avstrijski socialisti pa so mu kmalu izposlovali svobodo, saj je bil vendar najhujši sovražnik carja. Zopet jo je odkuril v Švico.

Porazno so vplivala nanj časopisna poročila vsega sveta, da socialni demokratje vseh dežel dovoljujejo vojne kredite in v patriotskem navdušenju gredo pod orožje in v vojno. Celo Plehanov in Vera Susulicova sta oštevala sovražnike Rusije in svoji domovini želela zmago.

Lenin svojega naziranja ni spremenil. Sovražil je vojsko kot tako, pa jo hotel izkoristiti. Edino revolucija bi mogla ustaviti morijo narodov, četudi bi bila Rusija poražena. Zato pa je Lenin od jeseni 1914. z besedo in pisanjem delal na pripravi za meščanska vojno. Iz vseh njegovih razprav in spisov je jasno odražalo njegovo veliko veselje nad porazi lastnih armad. Pisal je samo v svoj prid, vedno le proti obrambi domovine. Vsi prijatelji so mu osramočeni obrnili hrbet. Celo Plehanov ni maral ničesar več slišati o izdajalcu domovine. Celo leta 1915. je s svojo ženo Krupskajo v Curihi napovedal revolucijo, ne morda ruskim emigran-

tom, ker ti so se mu izogibali, pač pa šestorici mladih brezdomcev. Dne 13. oktobra je zapisal drzen stavek: »Na vprašanje, kaj bi proletarska stranka ukrenila, ako bi jo revolucija v sedanji vojni posadila na krmilo, odgovorjamo: »Vsem vojskujočim bi ponudili mir.«

Pred izbruhom revolucije je imel Uljanov svoje bivališče v Zürichu, in kako borna je bila tam njegova sobica. Lesena miza, dva stola, dve postelji, šivalni stroj, to je bilo vse. Njegova obleka je bila tako zanemarjena, da so mu nameravali že zabraniti dostop v knjižnice. Nobenih sredstev ni imel, niti za najpotrebnejša živila. Večerjal je dostikrat krompir in slanika.

V tem nezavidljivem položaju je spisal knjigo: »Imperializem kot najmlajša etapa kapitalizma.« Obenem pa je pripravil »tretjo internacionalo.«

Leta 1864. je v Londonu zagledala luč sveta prva internacionala, kjer je imel glavno besedo Karl Marx. »Emancipacija delavskega razreda ni lokalna, ne nacionalna, pač pa internacionalna zadeva, ki obsega vse dežele,« tako je stalo v pravih. Vsaka narodnost je poslala po enega člana v internacionalni svet. Med Karlom Marxom in Rusom Mihaelom Bakuninom je radi tega prišlo do tolikšnega spora, da je bila prva internacionala že leta 1873. pokopana.

V osemdesetih letih je bilo organiziranih nekaj socialističnih sestankov. Pari-

ški kongres 1889. je sklenil nadaljevati z delom prve internacionale, leto nato je bila izdana odredba, naj se vabi samo one delavske skupine na kongres, ki stremijo za pregrupacijo lastninskega reda v kapitalističnega in priznajo tudi, da je za doseg socializma tudi parlamentarno sodelovanje potrebno. Od leta 1900. obstoja internacionalni socialistični biro s sedežem v Bruslju. Plačan glavni tajnik posreduje zvezo med posameznimi organizacijami. Druga internacionala je imela torej trdna tla. Njeni pripadniki so bili prepričani, da lahko vsako grozečo vojno v kali zatro.

Komaj pa so avgusta 1914. pričeli grmeti topovi ter sejati smrt in pogin, so bili vsi principi druge internacionale namah pozabljeni. Neko nedoumljivo navdušenje se je polastilo tudi socialnih demokratov vseh vojskujočih se držav. Glasovali so za vojne proračune in vojna posojila, sociji so se v trumah zbirali pod domovinskimi prapori, mnogi so se javili celom prostovoljno. Socialisti so se bojevali proti socialistom. Internacionalno pobratimstvo je šlo rakom žvižgat, za tem pa tudi druga internacionala. Kmalu pa so se znašli, in v raznih deželah glasovali proti vojnim izdatkom, celo taki so se našli, ki so se upali armada hujskati, naj odpove pokorščino. Socialistični zastopniki, kakih trideset po številu, so se zbrali v skritem kotičku Švice, v gorski vasi Zimmerwald, pozneje v Kientalu z namenom,

Z delavskih bariš

Ljubljana

Tobačni delavci. Vsem, ki so se udeležili sv. maše na Rožniku najlepša hvala za udeležbo. Po maši je bil v gostilni na Rožniku prijeten družaben sestanek, na katerem smo tudi sklenili, da napravimo dne 18. septembra izlet k sv. Joštu, kar dajemo s tem na znanje in v vednost, da se pripravite oziroma prigrasite za ta izlet.

Radeče

Sila kola lomi. Omenjeni pregovor ima ravno pri nas svojo veljavo in je delavstvo pripravilo do tega, da vidi, da brez organizacije le ne gre in da se bo morala zopet poživeti.

Zastopniki podjetja naravnost povedo, da neorganizirani delavci v podjetju nimajo zaslombe in da se tudi s posamezniki ne pogaja. Sicer pa ima v tem oziru popolnoma prav, kajti kako bi pa izgledal obrat, če bi vsak delavec hodil za sebe intervenirati; saj so zato vendar zastopniki organizacije in obratni zaupniki, ki morejo ščititi gospodarske in kulturne interese delavstva. Kjer pa ni organizacije, tam seveda tudi obratnih zaupnikov ni, ker mora le biti nekdo, ki se pobruga za izvedbo socialne zakonodaje.

Sedaj odpušča podjetje delavce kakor pač slučaj nanese, dočim so prej obratni zaupniki s svojimi intervencijami urejevali odpuste in sprejemanja delavcev v sporazumu s podjetjem in ni bilo nevarnosti, da zletiš na cesto, ker podjetje pač ne more vedeti za zasebne razmere posameznikov.

Zato smo sklenili, da se vsi neorganizirani organiziramo, oni pa, ki so v zastanku s članarino, da isto poravnajo. Ta sklep smo naredili na sestanku v nedeljo dne 21. t. m. in nam je tov. Luzar kot zastopnik centrale nanovo zbudil zaupanje v našo lastno moč in boljšo bodočnost.

Jesenice

Proslava I. Delavskega konzumnega društva

Delavsko konzumno društvo proslavi dne 28. avgusta 40 letnico svojega obstoja s sledečim sporedom: Ob 8. uri sv. maša na Savi za umrle člane društva. Po sv. maši slavnostno zborovanje v prostorih društva, kjer bo govoril g. dr. Basaj.

Popoldne ob 3. uri bo koncert Krekove godbe, srečolov v prid mestnih revežev in prosta zabava.

Člani in prijatelji društva vljudo vabljeno!

Zabukovca — Griže

V nedeljo dne 14. avgusta ob 8. uri zjutraj se je vršil dobro obiskani redni članski sestanek podružnice ZZZD Griže, kjer smo obravnavali vprašanje ukinitve pralnice za pranje premoga in pri tem prišli do sledečega zaključka:

Članstvo podružnice ZZZD v Grižah smatra večne napade celjske »Nove dobe« in ljubljanskega »Jutra« kot zelo neumestne. Ne moremo se strinjati s sklepom občinskega sveta v Celju z dne 9. VIII. 1938, glasom katerega se naj pralnica ukine, ker povzroča onesnaženje Savinje.

Prosimo merodajne činitele, zlasti gosпода bana in občinski svet v Celju, da

da namesto »pobožne in patriotične« druge internacionale postavijo bolj radikalno in vojni sovražno tretjo internacionalo. Lenin se je živahno udeleževal razprav. »Internacionalni interesi proletarijata so važnejši kot pa lastnega naroda. Ne s parlamentarizmom, pač pa s silo se mora doseči cilj«, to so bile glavne in vodilne misli razgovorov.

Sredi svetovne vojne se organizacija tretje internacionale seveda ni mogla razviti, bila pa je pripravljena. Šele na kongresu komunistične internacionale 1919. v Moskvi je tretji internacionali vzklilo novo življenje. Vsa pravila dihaajo Leninov duh. »Komunistična internacionala si za daja cilj, z vsemi sredstvi, tudi z orožjem v roki boriti se za padec internacionalne buržuazije in za ustanovitev internacionalne sovjetske republike.« Tako se je glasilo med drugim. Za svetovno revolucijo, svetovno republiko je Lenin stremel vse svoje življenje.

Ko je švicarskemu prebivalstvu brzojav v kratkih besedah sporočil svetovni dogodek, da se je eksekutiva dvanajstih mož dume polastila oblasti nad Rusijo, tedaj je Lenin vrtrepal veselja. Hlatal je za podrobnostmi. Kdo so ti možje? Njegovi boljševiski prijatelji? Nestrpnost se ga je polotila. Par dni nato so se oglasile ruske brzojavke: »Provizorna vlada bo z veseljem pozdravila na domačih tleh vse one, ki so za domovino trpeli in jih osvobodila ječe in prognanstva.« (Dalje prih.)

blagovolijo vzeti na znanje, da je pralnica za pranje premoga neobhodno potrebna in bi zgubil rudnik brez mokre čistilnice takoj vse odjemalce premoga, kar bi imelo za posledico praznovanje, redukcije, menjalne dopuste delavstva itd, torej pomnilo občuten udarec na naše itak skromne eksistenčne možnosti.

Smatramo za potrebno omeniti dejstvo, da voda, ki gre skozi čistilnico nikakor ni strupena, ker ostane vsa nesnaga v bazenu čistilnice; v kolikor je pa sedanja pralnica iz higijenskih razlogov neumestna, prosimo gosпода bana in občinski svet v Celju, da zastavijo svoje sile in avtoriteto v interesu delavcev-rudarjev zato, da se pralnica ne ukine, temveč primerno spopolnjuje tako, da se javnost ne bo mogla pritoževati nad onesnaženjem Savinje.

Pripominjamo, da bi z ukinitvijo pralnice premoga prišla v nevarnost eksistenca 400 rudarjev in okoli 2000 njihovih rodbinskih članov.

Kar se še naših ostalih razmer tiče, smatramo za potrebno iznesti pred javnost, da je predlaganih precej rudarjev za upokožitev, čeprav niso še dosegli potrebne starosti in tudi niso onemogli, resnično potrebni pa niso predlagani.

Zato se obračamo predvsem na Rudarsko glavarstvo in g. ministre s prošnjo, da onemogočijo nasilno upokožitev s strani uprave rudnika v Zabukovici in nam pomagajo pri zaščiti naših stanovskih interesov.

Obnašanje nekih mladih marksističnih pobalinov vedno bolj dokazuje, da bi tudi pri nas radi uvedli metode sovjetskih krvoločnežev. V zadnjem času je vedno več napadov na naše mlade organizirane tovariše in druge delavce, ki nočejo misliti z marksovimi judovskimi in stalinovimi barbarškimi možgani, temveč mislijo s svojimi lastnimi slovenskimi in delavskimi.

Tako je mlad rdeči malopridnež na cesti napadel nekega fanta, meneč da je isti naš član. Največja drznost pa je, da neki zagrizeni in zapeljani rdeči mladeniči našim tovarišem niti pri delu ne dajo miru. Predvsem opozarjamo nedržavljana kraljevine Jugoslavije Lapajnetu, ki je z lampo v jami nameril na našega mladega tovariša, da ga udari po glavi in Raček Pongrača, ki je bil pri napadu navzoč ter napadel delavca na cesti, da takega terorja s strani rdečih ne bomo več trpeli in se mu s primernimi sredstvi uprli. Sicer rdečkarji s takim postopanjem delavstvu jasno pokažejo, da nima od njih pričakovati nič dobrega. Vemo pa tudi, da so imenovani mladeniči le slepo orodje v ro-

IZ »RDEČEGA RAJA«

RDEČA PRAVICA

V Uhtonskem okrožju moskovske oblasti vlada neverjetno stanje, ki je tipično za večino sodišč v rdečem raju — Sovjetski Rusiji. Sovjetski list »Pravda« piše o tem sledeče:

Nizke, mračne barake služijo za sodnijsko poslopje. Od zunaj nihče ne more slutiti, da se more tukaj nahajati oblast; šele ko stopiš na dvorišče vidiš napis: »Narodno sodišče za prvo in drugo okrožje.

Nemogoče je opisati vso umazanijo tega dvorišča. Ob uradnih urah se zbira tukaj na stotine tožiteljev, obtožencev itd. Kako jih sprejemajo! Od desete ure naprej stojijo v gostih vrstah na hodniku. Sekretarji dajo pojasnila samo do enih popoldne. Tisti, ki niso prišli na vrsto, se lahko vrnejo domov, ne da bi kaj opravili. Kdor pa pride na vrsto, temu rečejo,

BOLNIKI KOT PREDMET TRGOVINE V SOVJETSKI UNIJI

Pod naslovom »Bolniki kot predmet trgovine« prinaša moskovski oficialni list »Pravda« članek šef-zdravnika sanatorija »Krasnij majak« na Krimu. Na deset-tisoče onih, katerim je potreben odmor, gredo poleti na Krim radi okrevanja.

Kakšne razmere vladajo v kopališčih? »Centralna uprava kopališča« »Sojuzkurort« je imela sedem mesecev časa, da pripravi sanatorij za letno sezono, ali dela v določenem roku niso bila dovršena. Tudi obala ni urejena; ni kabin in drugih najpotrebnejših stvari. V »Sojuzkurortu« vlada taka nevestnost in nemarnost, da se bolnikom prodaja vozne listke in nakaznice za ozdravljenje v kopališču, čeprav se dobro ve, da sanatorij še dolgo časa ne bo mogel obratovati. Zato smo prisiljeni, da bolnike po poti zadržujemo in da jih spravljamo v hotele skupaj z zdravili. Zgodil se je slučaj, da so starši iz cele Unije privedli na Krim svoje tuberkulozne otroke in so ti otroci morali ostati v Sevastopolu, v nezdravem in sopenem zraku svojega zatočišča.

V centralni upravi kopališča vlada kaotično stanje. Tako so n. pr. nasproti

Perilo je gotov denar!

Prav tako kakor prinaša kapital obresti, tako podaljšate s pravilnim pranjem trpežnost perila in s tem prihranite v gospodinjstvu nepotrebne izdatke. Edini pogoj je, da uporabljate za pranje miło, ki temeljito pere in pri tem varuje perilo.

SCHICHT^{ovo}
TERPENTINOV
MILO

pere bleščeče belo

kah brezvestnih marksističnih demagogov.

Ptuj

Ena trdnjava več.

V soboto dne 20. t. m. smo imeli pri nas ustanovni občni zbor naše nove podružnice ZZZD. Delavci vsak dan bolj uvidijo, da nam je potrebna organizacija za zaščito naših stanovskih interesov in so zaradi tega vsi oni, ki še niso bili organizirani, postali naši člani. Pa tudi člani socialistične organizacije spregledajo lažne obljube rdečih frazerjev in jih zapuščajo. To dokazuje dejstvo, da je tudi nekaj od njih na ta dan pristopilo k naši strokovni organizaciji.

Obdajajo nas raznovrstne težkoče in zato bo imela naša organizacija polne roke dela, truda in skrbi, predno spravimo vse v pravi tek.

Pripominjamo, da bi lahko imeli že več članstva, ali ne moremo in nočemo odstopiti od naših načel nekoliko nesigurnim članom na ljubo, kajti komur je vera trn v peti, ta gotovo ni iskren borec in se zanj tudi ne trgamo.

DROBNE DOMAČE

Veliko zdravilišče za delavce bodo zgradili v bližini gornjega Matejevca v Srbiji. Zdravilišče bo zgradil Osrednji urad za zavarovanje delavcev. Stalo bo okoli 10 milijonov Din in bo namenjeno zdravljenju delavcev iz Moravske in Vardarske banovine. Za tako ustanovo je ta kraj zelo prikladen, ker nudi vse pogoje za učinkovito zdravljenje.

Načrti za strojni oddelek univerze v Ljubljani so potrjeni. V Belgrad je odpotoval ing. Lobe, vseučiliški profesor iz Ljubljane iz zavoda za strojništvo. S seboj je prinesel vse načrte in proračune za novo zgradbo pri vseučilišču v Ljubljani. Ti načrti so bili tekom enega tedna pregledani in potrjeni ter je gradbeni minister Stošović že podpisal odlok, da se takoj razpiše licitacija.

Dve avtomobilski nesreči. Med Slovensko Bistrico in Konjicami se je prevrnil težek tovoren avto polno naložen z velikimi balami podplatov. Šofer in njegov pomočnik sta se srečno izmotala brez hujših prask. Blizu istega kraja se je na nekem klanecu prevrnil avto s tremi madžarskimi zdravniki in ženo, ki so se peljali iz Budimpešte v Italijo. Avto se je prevrnil in obležal sredi klanca v grmovju. Vsi 4 potniki so dobili poškodbe na glavah in rokah.

Na peronu ljubljanskega gl. kolodvora gradijo novo streho, ki bo segala do prvega tira, tako da bodo potniki lahko ob slabem vremenu brez dežnika izstopali. S tem se bo ljubljanska postaja vsaj nekoliko približala tistim velikim železniškim postajam, ki imajo zgrajene velike hale, pod katerimi vozijo vlaki, kot je to v Belgradu in drugod.

Kraljevič Andrej je bil v Ljubljani operiran zaradi akutnega vnetja slepiča. Potek operacije je bil čisto normalen in je zdravstveno stanje kraljeviča popolnoma zadovoljivo.

Odkopavanja pri Nomenju nadaljujejo. Poleg plavžov sv. Heme so sedaj odkopali tudi hišo oz. gradič v katerem je stanovala sv. Hema.

Zagrebski nadškof dr. Stepinac je dobil vnetje slepega črevesa in so ga morali operirati. Operacija se je popolnoma posrečila in se bolnik dobro počuti.

Proizvodnja rudnikov je znašala v juliju v naši državi 339 tisoč ton rjavega premoga, 37 tisoč ton črnega, 89 tisoč ton lignita, 51 tisoč ton železne rude, 10 tisoč ton boksita, 65 tisoč ton bakrene rude in 88 tisoč ton svinčene in cinkove rude. Zaposlenih je bilo 42 tisoč rudarskih delavcev.

Nesreča pri kopanju. Na studeniški strani se je v nedeljo kopala v Dravi skupina mlajših fantov, med njimi 16 letni sin strojevodje Franc Prešeren. Fant je hotel preplavati Dravo na Mariborski otok, pri tem pa je zašel v vrtinec, ki ga je potegnil s seboj v globino. Utonil je pred očmi svojih tovarišev.

Aretacija bančnega ravnatelja. V Ljubljani so aretirali predsednika upravnega odbora in direktorja »Slovenske banke« Miro Jankoleta, kar je vzbudilo ogromen odmev med malimi hraniteljki, ki so zapuili Jankoletu svoje prihranke v obliki hranilnih knjižic. Izgleda, da se bo zadeva razvila v eno največjih kriminalnih bančnih afer, kar smo jih po vojni doživeli v Sloveniji.

vsem medicinskim pravilom uredili sanatorij v sredini mesta Jalta, kjer se naj zdravijo ljudje s tuberkulozo grla. V poletnih toplih dnevih se bolniki naravnost dušijo, čeprav je obstojala možnost, da te bolnike pošljejo nekam v planine.

V »interesu štednje« so uvedli za zdravljenje bolnikov takozvani »klinički minimum«. Ta omejitev prepoveduje zdravniku, da predpiše potrebno in za zdravljenje pravilno sredstvo. Nadalje so iz istih razlogov skrajšali staž za zdravnike in pedagoške v otroških klinikah. Istotako je povsod premalo zdravnikov-specialistov za tuberkulozo. Zdravniki so preobloženi z gospodarskimi in administrativnimi posli in se zaradi tega ne morejo baviti s svojim zdravniškim poklicem...

Temu članku dostavlja uredništvo »Pravde«, da sprejema dnevno številna pisma od bolnikov, ki potrjujejo gori opisano stanje.

Tako jasnim in poraznim poročilom menda ni potrebno dodati komentarja, da se vidi težko stanje v Sovjetski Uniji in v koliko se stvarnost razlikuje od laži boljševiskih agitatorjev.

Zapisana pravica

F. M. Vprašate glede vajenca, ki se je učil v Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani, a se ni mogel izučiti, ker so Strojne tovarne ustavile obratovanje.

Tovarne niso člani zadruga ali prisilnih združenj in zato tudi zadruga ali prisilna združenja niso dolžna preskrbeti takim vajencem delodajalcev. Vajenci Strojnih tovarn in livarn so bili registrirani in jih morejo zato mojstri ali druge tovarne sprejeti radi dovršitve učne dobe, ako hočejo, niso pa primorani.

Po obrtnem zakonu preneha učno razmerje, ki sta ga sklenila vajenec oz. njegov varuh in mojster, tedaj, ko izteče učna doba, ki je določena v pogodbi. Po za-

konu traja le-ta 2—4 leta. V primeru, da pokliče vojaška oblast vajenca, da odsluži svoj vojaški rok, tudi preneha učna doba. Nadalje našteva obrtni zakon razne primere v katerih preneha učna doba. Med te primere šteje zakon razne prestopke, ki jih zakrivi delodajalec; v tem primeru mora pristojna oblast vzeti delodajalcu pravico imeti učenca in za tiste, ki so v uku, preneha učna doba. Vendar mora pristojna zadruga vajencem preskrbeti drugega mojstra, kjer more nadaljevati učenje. Za tovarno, ki je propadla, pa to ne velja.

V tem je naša zakonodaja še pomanjkljiva in zato želimo, da se spopolni radi našega obrtniškega naraščanja.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Doma

Mladinski tabor v Laškem je pokazal, da je sovražno obrekovanje poglavoše globlje kati zavednosti naše mladine. V nedeljo dopoldne se je razvil z letnega telovadišča v Laškem lep sprevod, nakar je po sv. maši predsednik fantovskega odseka g. Kolšek otvoril slavnostno zborovanje in pozdravil visoke goste.

Kot govornika sta nastopila predsednik ZFO dr. Žitko iz Ljubljane in urednik »Slovenca« g. Terseglav. Popoldne je bil telovadni nastop, katerega se je udeležil tudi g. minister dr. Krek, ki je spregovoril pred zaključkom telovadnega nastopa ob burnem pozdravljanju mladine.

S svojim govorom je bodril g. minister mladino k vztrajnosti, ki je dvignila slovensko mladinsko organizacijo do največjih uspehov. Po zaključku tabora je mladina nesla g. ministra dr. Kreka na ramah do avtomobila, nakar se je odpeljal skozi dolg in gost špalir.

Slovenski obrtniki so imeli v nedeljo svoj tabor v Št. Vidu nad Ljubljano, katerega je počastil s svojim obiskom g. minister dr. Korošec. Tabor se je vršil po občnem zboru Zveze slovenskih obrtnikov in je glavni govornik g. Kavka naglašal idejo organizacije, ki je potrebna slehernemu stanu in poklicu in je za slovenski narod danes potrebna skupnost vseh stanov bolj kakor kdaj koli. Zato so si slovenski obrtniki nadelali nalogo, da bodo šli isto pot, kakor jo gre drugo slovansko ljudstvo.

Komercializacija državnih gospodarskih podjetij. Naša vlada namerava prevesti na trgovsko podlago vsa svoja gospodarska podjetja, to so Drž. rečna plovba, direkcija svilarstva, državno posestvo Belje, sladkorna tovarna in druga, ki se pretvorijo v delniške družbe. Državo kot glavnega delničarja bo zastopala državna hipotekarna banka, ki ima doslej v svojem obsegu še družbo Jugojeklo, Prizad, Družbo za silose in Privilegirano agrarno banko. Namen te preosnove je predvsem doseči večjo rentabilnost poslovanja državnih gospodarskih podjetij.

Mučenik za naš narod na smrtni postelji. Župnik Poljanec, koroški slovenski narodni voditelj, ki so ga oblasti na koroškem zaprle radi njegovega odločnega narodnega stališča, je v ječi zbolel in se njegovo stanje vedno slabša ter je tudi zdravnikom vzrok njegovega naglega hiranja nerazumljiv. Boje se, da bo podlegel. Koroški Slovenci so na svojem zadnjem zborovanju jasno poudarili, da je župnik, ki je bil takrat še v ječi, v ječi le za svoj narod. Bojimo se za njegovo življenje tudi mi. Rečemo pa, da je majhen, kdor drugače zrasti ne more razen preko žrtev, velik pa je vedno tisti, ki je žrtev za dobro stvar.

Dr. Maček se je vrnil iz Belgrada. Ves hrup in vik, ki ga je pognala opozicija toliko časa po svojem časopisju, se je razblinil v nič. Dr. Maček je imel v Belgradu nekaj posvetov, nakar je opozicija sporočila, da smatrajo sporazum z dne 9. oktobra 1937 kot »zgodovinski dogodek«, kar bi končno tudi lahko napravili brez tako dolgo napovedanih ceremonij, ki jih končno itak niti ni bilo. Še celo sami Hrvati dr. Mačku to prazno delo močno zamerali, ker ni povedal, kako se naj po njegovem mnenju reši hrvatsko vprašanje.

Na jubilejni kulturni razstavi Mariborskega tedna je zavzemala po vsebini in obsegu odlično mesto tudi razstava Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Z mnogoštevilnimi grafikoni, statističnimi tabelami in diaprozivi je bil prikazan razvoj delavskega zavarovanja v zadnjih 20 letih. Ta viden izraz naše kulture v brigi za ekonomsko šibkejšega sohranjanja je zaznamovati baš v razvoju in napredku socialnega zavarovanja. Razstava pa prikazuje tudi napredek v industriji in obrti,

ki je zlasti mesto Maribor spremenil iz svoječasno trgovskega v tipično industrijsko mesto. Zanimiva je bila statistična tabela v I. paviljonu, ki ugotavlja, da je bilo ob nastanku Jugoslavije leta 1918 samo v Mariboru nič manj kakor deset raznih bolniških blagajn, ki so bile po večini združne blagajne. Vse te blagajne, ki so popolnoma ločeno poslovale, so imele skupaj približno 6200 članov. Po prevratu se je pričelo postopoma s centralizacijo delavskega zavarovanja in so bile vse te blagajne leta 1919 združene v poslovalnico Ljubljanske okrajne bolniške blagajne v Mariboru. S tem so bili postavljeni začetni temelji za poznejši razvoj ustvaritve današnje močnejše stavbe socialnega skrbstva. Ta vzajemnost, ki sloni na načelu »Vsi za enega, eden za vse!«, pa je segala splošna samo na področje Slovenije. Druga etapa je bila storjena leta 1922, ko je bilo obvezno bolniško in nezgodno zavarovanje razširjeno na celo državo. Ta dogodek je dokončno zgradil veličasten olivir, v katerem se danes razvija glavna skrb za našega delavca, t. j. zavarovanje za primer bolezni, nezgode, onemoglosti, starosti in smrti.

Drugod

Na Češkoslovaškem še vedno trajajo pogajanja med češkoslovaško vlado in Sudetskimi Nemci. Do sporazuma še ni prišlo, ker je med upravno reformo, ki jo predlaga češkoslovaška vlada, in zahtevami sudetskih Nemcev prevelika razlika. Nemci namreč še vedno zahtevajo federalizacijo češkoslovaške republike. Sedaj bo tudi angleški posredovalec lord Ruuciman posegel v spor in predložil svoj načrt, kako bi se dalo rešiti to vprašanje. Medtem se politični izgredi nadaljujejo in je ravno te dni prišlo v Kometavi in Selutovu do krvavih pretepov med Čehi in sudetskimi Nemci.

V Nemčiji so se začele velike vojaške vaje, ki bodo trajale nekaj mesecev in je te dni tudi madžarski regent Horthy obiskal Nemčijo.

V Španiji so skušale rdeče čete prekorati reko Segre. Po dvanajstih dneh borbah se je posrečilo Francovi armadi vreči napadalce nazaj čez medtem naraslo reko. Mnogo rdečih vojakov je utonilo, nad 2000 pa jih je ostalo v rokah Francovih čet. Tudi na reki Ebro so rdeči izgubili kar 4 divizije; sicer ima tudi nacionalistična armada velike izgube.

General Franco namerava z ofenzivo na vseh frontah končati vojno še pred zimo in je zato dobil tudi močne okrepitve iz Italije, ki pravi, da tudi Francija, Anglija, Sovjetska Rusija in Češkoslovaška stalno podpirajo rdečo špansko vlado, ki je bila pretekli teden na novo sestavljena.

Na daljnem vzhodu skušajo Japonci z vsemi silami zlomiti kitajski odpor ter kljub vsem težavam nadaljujejo svoj pohod na Hankov. Japonci se počutijo pri tem dovolj varne, ker vedo, da ima Evropa sama s seboj dosti opravka. Boljševiki pa so stavili maršalu Čangkajšku ultimatum, v katerem zahtevajo odločnejši nastop proti Japonski in priznanje večjega vpliva kitajskih komunistov pri obrambi proti Japoncem.

V Franciji je povzročil govor predsednika vlade Daladiere veliko razburjenje, ker je ta le napovedal potrebo revizij socialnih zakonov, ki so jih sprejele prejšnje vlade ljudske fronte; zaradi tega je v francoski vladi izbruhnila delna kriza. Člana »Francoske socialne zveze«, stranke med radikali in socialisti, Frossard in Ramadier sta izstopila iz vlade. Frossard je vodil ministrstvo za javna dela, Ramadier pa delovno ministrstvo. Frossard je obenem predsednik stranke »Francoska socialna zveza«. Predsednik vlade Daladier je svojo vlado takoj izpopolnil. Za ministra za javna dela je bil imenovan Anatol de Monzie, za delovnega ministra

BELEŽKE

ZA ZABAVO IN KRATEK ČAS

Drugače res ne moremo nasloviti polemike, ki naj jo vodimo samo s »Slovensko besedo«. Ta se v svoji zadnji številki obreaga ob naš članek »ZZD v sklopu naroda«. Tako-le piše:

Zadovoljnost delavcev

Zeleno glasilo slovenskih jugorasovcev »Slovenski delavec« piše: »Govorilo se je, da so naši delavci revolucionarni in protidržavno usmerjeni. Danes tega nihče trditi ne more, ker je delavec zadovoljen.« Pucovo glasilo je hotelo tu nekaj pristani, kakor je iz lista razvidno, pa mu je cenzor črtal njegovo izvirno duhovitost. Res škoda!

Mi pa se še prav dobro spominjamo tistih časov, ko je še izdajatelj »Slovenske besede« sedel pri vladnih jasilih in v narodu pomagal ubijati vsako zadovoljnost. Takrat so naše delavce šikanirali, jih batinirali, jih po zaporih vlačili in dolžili veleizdaje. Socialna zakonodaja je spala nevzdržno spanje, delavec pa je bil zares lahko zagrenjen in nezadovoljen.

Danes tudi delavec ve: Gospodje, ki ste ustanovili »Slovensko besedo« zato, da bi mi pozabili, da ste vi zatirali slovensko besedo, vaši časi so minili, in mi smo zadovoljniji že samo zato, če prav nobene drugega vzroka ne bi imeli.

»LE ČEVILJE SODI NAJ KOPITAR!«

Za »Delavsko politiko« se oglašja dr. Pucova »Slovenska beseda« in nas hoče učiti, kako naj mi mislimo o španski bratomorni vojni, ki so jo povzročili tamošnji marksisti, ker so s svojimi krvavimi dejanji in zavezništvu pogazili najosnovnejše človečanske pravice.

Gospodje iz te dežele miselnosti, kjer je dr. Puc s svojimi in »Delavska politika« s svojimi, so še zmeraj tako neumni, da mislijo, da se mora katoličan od katerega koli nasilnika pustiti bičati, če hočete, jermene s hrbtno rezati, če pravi, da to vrši v imenu zakona.

Mi pa vemo, da so oblasti zakonite in uzurpatorske, goljufive. Po goljufiji je prišla na oblast sedanja ljudska fronta v Španiji in s krvjo se je usidrala v svojih prvih početkih.

Mi vemo tudi, da vsak zakon zgubi veljavo, če višjim nasprotuje. Tudi oblast zgubi pravice, če sama zakone krši, in so podložniki dolžni, da se upro, če so naredbe oblasti v nasprotju z naravnimi zakoni.

Vse to je bilo v Španiji in zato je odpor katoličanov tam sveti boj za najosnovnejše človečanske pravice.

V ostalem pa smo mi zavedni katoličani in naj nam g. dr. Puc in lažidelavski politikarji oproste, če jim radi njihove pestre preteklosti manj verjamemo, kakor katoliškim škofom Španije, ki so v svojem znanem pastirskem listu dovolj jasno orisali krivca španskih grozodejstev. Ta pa ni Franko in katoliško zaveden del naroda, ampak ravno narobe.

Gospodje od »Slovenske besede« in »Delavske politike«, ki so menda tudi še zapisani za katoličane, naj list dobro preberete. Dobe ga za 3 din v škofijskem ordinariatu v Ljubljani v lepem slovenskem prevodu. Sicer pa zanje velja: »Le čevlje sodi naj kopitar!« in naj nikar ne razlagajo katoliške moralke, ker jo prav nič ne poznajo!

Ljubljanski velesejem bo od 1. do 12. septembra. Otvorjen bo v četrtek, 1. septembra 1938 ob 10. na razstavišču. Za velesejem velja polovična vožnja na železnici in sicer za potovanje v Ljubljano od 27. avgusta do 12. septembra, za povratek pa od 1. do 17. septembra. Na odhodni postaji je treba kupiti celo karto do Ljubljane in legitimacijo za 2 din. Velesejem izda na legitimacijo potrdilo o obisku in velja vozna karta z legitimacijo potem tudi za nazaj.

pa Charles Pomaret. Zanimivo je, da je Anatol de Monzie eden tistih redkih levčarskih politikov, ki najbolj glasno zagovarja zblizanje med Italijo in Francijo. Govorilo se je celo, da bi moral že oditi za francoskega veleposlanika v Rim.

Zaključek te delne vladne krize pa je, da se je Daladier pomaknil zdaj še bolj na desno. Anatol de Monzie je sicer eden izmed ustanoviteljev francoske socialne zveze, vendar pa je že več let na skrajni desnici te stranke. Zanimivo bo zdaj opazovati, kakašno stališče bodo do Daladiere zavzeli socialisti. Frossard je bil disident socialistične stranke, pa se je izločil iz stranke in prešel v Francosko socialno zvezo, kjer je kmalu prevzel vodstvo. Ker je odstopil zaradi vprašanj, ki se nanašajo na splošno socialno zakonodajo, je verjetno, da se bodo zdaj socialisti, še bolj pa komunisti, oddaljili od Daladiere. Verjetno je ta delna kriza tako hud udarec umirajoči ljudski fronti v Franciji in je možno sklepati, da se ne bo mogla več dvigniti.

PO SVETU

Stavka pristaniškega delavstva v Marseille-u, ki traja že nekaj časa, se je sedaj poostila. Francoska vlada je odredila mobilizacijo pristaniškega delavstva in je vse delo postavila pod kontrolo vojne komisije.

V državi Arizona v Severni Ameriki je zaradi suše nastalo silno pomanjkanje vode, vsled česar je tam sedaj voda dražja od bencina.

Blizu mesta Palmira v Siriji so odkopali star rimski vodovod, ki je še zelo dobro ohranjen, in ga bodo še lahko uporabljali.

Zaradi prometnih nesreč je umrlo leta 1937 v Chicagu 106 tisoč oseb, skoraj 10 milijonov pa je bilo na cesti ranjenih. Iz tega se lahko ugotovi kako važnega pomena je vprašanje prometnih nesreč.

Polarna ekspedicija. Polarna ladja »Wiaterpe« je odplula proti južnemu tečaju; to potovanje predstavlja 4. polarno odpravo raziskovalca Elswortha. Na ladji peljejo s seboj tudi dve letali.

Močne komunistične organizacije so odkrili v Ameriki. Predstavnik neke ameriške domoljubne organizacije je poslal parlamentarnemu odboru ogromno zbirko komunistične propagandne literature. Iz podatkov se vidi, da je v Severni Ameriki 600 listov več ali manj komunistične vsebine in da veliko število teh listov izdajajo tujci. Ta obtežilni material je napravil na parlamentarni odbor najgloblji vtis.

Z judovskimi begunci iz Avstrije in Nemčije imajo v Švici mnogo dela. Zadnje čase jih je tjakaj zbežalo več kakor tisoč. Vlada je sklenila, da bo te Jude nekaj časa pustila v Švici, da jim pa ne bo dovolila stalne naselitve.

Čebele so usmrtille 4 konje na Vestfalskem, ki so vlekli mlatični stroj. Ker so se jih začeli konji otepati, se je nabralo čim dalje več čebel, ki so začele konje pikati. Konji so kmalu popadali na tla in poginili.

Potniško letalo »Kondor«, ki je last nemške »Lufthanse«, je preletelo v rekordnem času progo Buenos-Aires-Rio de Janeiro. Razdalja je dolga 3288 km. Povprečna hitrost letala je znašala okoli 400 km na uro.

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta prispevala v Messino, kjer sta obiskala Sicilijski velesejem, nakar sta se vrnila na jacht, ki ju je odpeljala proti Dubrovniku.

Sneg v Angliji. Medtem ko je na jugu in zahodu Anglije vročina, so divjali severno od Londona pa do Škotske obale hudi snežni viharji in meteži, ki so ves promet onemogočili. Več stotin avtomobilov je obtičalo v snegu. Škoda zaradi muhastega vremena sredi avgusta je jako velika in boji se, da bo še večja, ko bodo zaradi taljenja snega nastale povodnje.

Angleški diplomat in predstojnik oddelka za potne liste na Dunaju kapetan Kendrick je bil od tajne policije aretiran, ko je potoval skozi kraje, kjer se vršijo manevri nemške vojske. Dolžijo ga vohunstva.

Država Chile v Južni Ameriki je izdala zakon proti komunizmu. Ta zakon proglašja komunistično gibanje za nezakonito in določa težke kazni za vsako vrsto revolucionarne delavnosti in propagande. Zakon obsega tudi določila, ki naj preprečijo priseljevanje inozemskih revolucionarjev.

Za katoliško Španijo so začeli zbirati belgijski katoličani prispevke za obnovo razrušenih španskih oltarjev in za dobavo potrebnih paramentov španskim duhovnikom. Prvi oltar, ki bo postavljen iz dohodkov te zbirke, hočejo namestiti v eni glavnih toledskih cerkva.

Poplave v Indiji. V srednji Indiji so nastale strašne poplave in je preko pol milijona ljudi brez strehe, 2000 vasi pa poplavljenih.

V Palestini še vedno ni miru. V bojih, ki so se te dni odigrali med angleškimi četami in arabskimi uporniki, je bilo na arabski strani ubitih in ranjenih nad 200 oseb. Tudi prebivalstvo nekaterih vasi, ki so bile dosedaj mirne, se je začelo z orožjem v roki boriti na strani upornikov. Blizu Damaska je eksplodiralo francosko municijsko skladišče.

Ameriški letalec Lindbergh je odpotoval preko Varšave z letalom v Moskvo, kjer se bo udeležil boljševiškega letalskega kongresa.

Proizvodnja nafte je dosegla letos v I. polletju po vsem svetu 977 milijonov barel. Zmanjšala se je proizvodnja v Zedinjenih državah in Mehiki.

Vrhovna oblast nad izlivom Donave je bila priznana Romuniji s sporazumom, ki je bil sklenjen v Sinaji ob navzočnosti zastopnikov Anglije, Francije in Romunije. Te pravice je dosedaj imela mednarodna podonavska komisija.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Tunjice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijsko tiskarno: Al. Trontelj, Groblje.